

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва і дизайну
Кафедра музичного мистецтва та звукорежисури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історико-стильова гармонія

Галузь знань	<u>02 «Культура і мистецтво»</u>
Спеціальність	<u>025 «Музичне мистецтво»</u>
Назва освітньої програми	<u>Музичне мистецтво</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри музичного мистецтва та звукорежисури, к.мист., доцент Каплун Тетяна Михайлівна	067-782-91-45	tat_kap@i.ua

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Історико-стильова гармонія – значуща для здобувачів-музикантів дисципліна, що виконує важливе завдання підготовки сучасних фахівців-професіоналів у сфері естрадно-джазового вокалу, які здатні органічно поєднувати глибокі теоретичні знання з практичними навичками творчо-виконавської діяльності.

Метою курсу як навчальної дисципліни є формування у здобувачів знання, уміння і практичні навички з історико-стильової гармонії і музично-виконавського аналізу, що необхідні для оволодіння циклами музично-теоретичних, імпровізаційно-композиторських та музично-виконавських дисциплін. На відміну від традиційної теоретично-практичної дисципліни гармонії, головною ціллю якої є набуття навичок вирішення завдань різного рівня складності з гармонізації мелодії та басу, Історико-стильова гармонія та основи музично-виконавського аналізу акцентує увагу на історичному розвитку гармонічного мислення і на аналізі музичного твору з точки зору виконавського музикознавства, що допоможе вокалісту-виконавцю заглибитися у специфіку комплексу музично-виразних засобів того або іншого твору.

Передумови для вивчення дисципліни. Дисципліна «Історико-стильова гармонія» призначена для здобувачів, які вже мають теоретичні і практичні знання та навички з предмету «Гармонія» на рівні фаховий молодший бакалавр (випускники фахового коледжу або спеціалізованої музичної школи за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво).

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Історико-стильова гармонія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

Навчальна дисципліна «Історико-стильова гармонія» забезпечує досягнення програмних **результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

РН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

РН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та звукорежисерських інтерпретацій.

РН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички у творчій практичній діяльності.

РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. На понятійному рівні – основні категорії, поняття та їх визначення з курсу гармонії (опанування знаннями про акорди, принципи їх поєднання та стилістичні особливості гармонічних послідовностей), найважливіших закономірностей гармонічного мислення різних епох музичного мистецтва.

2. Музично-теоретичних основ музичного мистецтва з точки зору гармонічного, поліфонічного, тематичного, структурного мислення.

Уміння:

3. Аналізувати нотний текст як с точки зору його гармонічних, поліфонічних та музично-структурних особливостей, так і з урахуванням всього комплексу музично-виразових засобів та визначення особливостей стильової, жанрової, змістовної особливостей музичного твору.

4. Застосовувати теоретичні знання з гармонії, поліфонії, музичного аналізу у практичній площині на рівні кваліфікованого аналізу музичного твору з точки зору його гармонічних, поліфонічних та музично-теоретичних виразних якостей з наступним втіленням у виконавській інтерпретації, а також використовувати набуті аналітичні уміння в наукових дослідженнях.

Навички:

7. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань з вирішення гармонічних, поліфонічних і музично-аналітичних вправ.
8. Стійкі практичні навички гармонізації мелодії та басу, гри різних вправ на фортепіано (гармонічних послідовностей за гармонічними схемами, відхилень та модуляцій, діатонічних та хроматичних секвенцій тощо).
9. Аналізувати поліфонічні особливості музичних творів та виявляти комплекс музично-теоретичних виразних засобів конкретного музичного твору, музичного стилю епохи, індивідуального композиторського стилю.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
19	570	70	210	290	2- 4	3- 7	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
III семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль I. Введення в курс. Докласичний період становлення західноєвропейської гармонії. Ранні форми багатоголосся. Модалні системи. Ранні форми багатоголосся IX-XI століть. Перехід від горизонтальної (лінійно-мелодійної) до вертикальної (акордово-гармонічної) організації музики.	60	14	21	25
Змістовний модуль II. Перехідний період у формуванні гармонійної вертикалі XIV–XVI ст. Формування терцевого нормативу гармонійної вертикалі та ладо-функціональних властивостей співзвуччя у музиці XIV–XVI ст. Обґрунтування мажорного тризвуку як акустичного консонансу у XVI ст. (Д. Царліно). Усвідомлення акорду як цілісного комплексу. Розквіт акордики з технікою генерал-басу за доби бароко (XVII в.).	60	14	21	25
Всього годин	120	28	42	50
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – Залік				

IV семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль III. Характеристика класичної гармонії XVIII ст. Затвердження функціональної системи та формування класичного музичного мислення. Риси класичної тональної гармонії. Мажоро-мінорна система.	75	14	21	25
Змістовний модуль IV. Гармонія у творчості композиторів віденської класичної школи. Особливості гармонії представників віденського класицизму: Гайдн, Моцарт, Бетховен. Гармонія та форма: взаємодія та взаємовплив.	75	14	21	25
Всього годин	150	28	42	50
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – Залік				

V семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль V. Основні риси еволюції гармонічної мови західноєвропейських композиторів першої половини XIX ст. Характеристика мажоро-мінорної системи XIX століття (романтичний період).	60	7	21	32
Змістовний модуль VI. Еволюційні шляхи гармонічного мислення композиторів Західної Європи другої половини XIX ст. Гармонічна мова Р. Вагнера і Дж. Верді у контексті національного музичного мислення. Взаємозв'язок вербальної та гармонічної складової у вокальній творчості слов'янських композиторів другої половини XIX ст.	60	7	21	32
Всього годин	120	14	42	64
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - Екзамен				

VI семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль VII. Основні риси еволюції гармонічної мови українських композиторів XVIII-XIX ст. Особливості гармонічної мови української музики XVIII століття у контексті синтезу східнослов'янської народно-пісенної традиції та західноєвропейської класичної школи.	60	0	21	39

Гармонія української класичної школи.				
Змістовний модуль VIII. Гармонія межі XIX – XX століть. Характеристика гармонійної мови межі XIX – XX століть (імпресіонізм). Гармонія пізнього романтизму. Стильові напрями межі XIX – XX століть у контексті нового гармонічного мислення. Український авангард у площині гармонічного мислення.	60	0	21	39
Всього годин	85	9	28	48
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – Залік				

VII семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль IX. Основні риси гармонії у музиці XX століття. Загальна характеристика багатоголосся першої половини XX століття. Музичні склади: моноформи (монодичний, поліфонічний, гармонійний). Гармонічна мова І. Стравінського різних періодів творчості. Особливості гармонічного мислення композиторів реалістичного напрямку. Авангард і розвиток гармонії у XX століті.	41	4	14	23
Змістовний модуль X. Основні риси гармонії у сучасній музиці. Сучасне багатоголосся. Нове трактування акордики та фактури (квартакорди, квінтакорди, секундакорди). Тон – одиниця гармонійної мови. Способи організації звукового матеріалу: 12-ступінчаста тональність, модальність, політональність, атональність, сонорика, мікрохроматика, алеаторика.	43	5	14	24
Всього годин	60	0	42	47
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - Екзамен				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

1. *Спеціалізована навчальна аудиторія* площею 35 м² для лекційних та практичних занять, обладнаних фортепіано, дошкою, аудіовізуальною технікою.
2. нотний матеріал за кожною темою (вокальні і інструментальні твори) для музичного аналізу з точки зору засвоєння музичних прикладів з вивчаємої теми, аудіо- та відеоматеріали для прослуховування для аналізу та засвоєння відповідного змістовного модулю. Рекомендації, індивідуальні завдання та оцінки за їх виконання надаються як традиційним шляхом, так і з використанням онлайн засобів. Аудиторія оснащена фортепіано та відповідною апаратурою для відтворення необхідних для засвоєння тем у форматі аудіо- та відео.

6. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

На кожному етапі навчання зростає рівень технічної складності виконуваних завдань і здобувачі, відповідно до вимог програми, повинні вміти виконувати наступні вправи та завдання:

1. Вирішення завдання на гармонізацію мелодії та басу за пройденим матеріалом;
2. Знання потрібної музичної термінології;
3. Аналіз особливостей гармонічної мови музичного твору відповідного часу/стилю/композитора, розуміння особливостей його творчого рішення автором у співвідношенні із стилем епохи та мислення того або іншого композитора;
4. Загальний аналіз різних елементів музичної виразності з виділенням специфічно-авторських особливостей музичного твору, а також виявлення основ структури та драматургії твору;
5. Гра на фортепіано в гармонічному чотириголосному викладі окремих характерних гармонічних зворотів та послідовностей тієї або іншої епохи/стилю/композитора.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Історико-стильова гармонія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді творчих завдань музично-виконавського аналізу музичних творів.
6. Підготовка до підсумкового контролю.

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	40%
підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення екзамену (заліку).	60%

Методи діагностики знань (контролю)	індивідуальне опитування; робота у групі; практичні завдання, перевірка виконання музично-теоретичних вправ; екзамен (залік)
-------------------------------------	--

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам з навчальної дисципліни, є сумою балів за активність та результативність під час практичних занять. Також оцінюється ступінь залучення до творчого процесу, виконання домашніх завдань (робота над помилками) і СРС. Впродовж семестру здобувач за виконання індивідуальних завдань та накопичення необхідних навичок отримує до 40 балів за кожний підсумковий модульний контроль. Складання екзамену (заліку або контрольного заняття) дає можливість отримати додатково до 60 балів.

Змістовний модуль (40 балів)

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання

- Відвідування занять і сумлінне виконання домашнього завдання – 5
Вирішення задач на гармонізацію мелодії – 15
Вирішення задач на гармонізацію басу – 15
Ступінь оволодіння навичками гри на фортепіано відповідних завдань – 5
Залік (III, IV, VI семестри), Екзамен (V, VII семестри) - 60 балів
Критерії оцінювання
Демонстрація навичок вирішення задач на гармонізацію мелодії – 20
Демонстрація навичок вирішення задач на гармонізацію басу – 20
Ступінь оволодіння навичками гри на фортепіано відповідних завдань - 20

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ **(для екзамену / заліку)**

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вмє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом заняття і показує при цьому глибоке оволодіння практичними навичками, знання відповідної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та впевнено демонструвати підготовлений матеріал, аналізувати гармонічні побудови та інші елементи музичної мови, здатний робити самостійні узагальнення й висновки, практичну частину завдань виконано на відмінно, без помилок, демонструє добрий темп відповіді. Був присутній на заняттях, під час яких виконував без помилок завдання, вчасно і правильно виконує домашні завдання.
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач демонструє невеликі погрішності у відтворенні музично-теоретичного матеріалу, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване, з посиланнями на відповідні джерела, висвітлення питань завершене висновками, здобувач виявив аналітичні вміння, але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня впевненість при викладенні матеріалу, практичну частину завдань виконано з незначними помилками. Був присутній на заняттях, вчасно і правильно виконує домашні завдання.
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач демонструє помірні погрішності у відтворенні музично-теоретичного матеріалу, з незначними помилками пише музичні диктанти за складністю курсу і з допомогою викладача може виправляти помилки, спроможність відтворювати значну частину контрольних завдань, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. Був присутній на більшості занять (пропущено не більше 10% від загальної кількості), враховується наявність домашніх завдань.
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх заняттях (пропущено не більше 20% від загальної кількості), присутня спроможність відтворювати хоча б частину заданих контрольних завдань, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, має значні порушення у темпі відповіді, помилки в виконанні задач, гри на фортепіано та в теоретичних знаннях. При цьому враховується наявність виконаних домашніх завдань.
- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх заняттях (пропущено не більше 40% від загальної кількості), практично володіє можливістю відтворення необхідного матеріалу на рівні, вищому за початковий, у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу та навчальної літератури, намагається аналізувати явища й факти, робити певні висновки.

Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу, практичну частину завдань виконує зі значними помилками, допускає помилки, має частково виконане домашнє завдання.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, відсутня спроможність виконання гармонічних задач та гри відповідних вправ на фортепіано.
- «незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вознюк П. Т., Поляковська С. П. Гармонія : навч.-метод. посібник з мелодіями для гармонізації. Вінниця : Нова книга, 2018. 144 с.
 2. Завісько Н.З., Лемішко М. М. Гармонія. Частина 2. Хроматика. Вінниця: Нова книга, 2016. 245 с.
 3. Задачі по гармонії. 150 мелодій для гармонізації : навч. посіб. для початкової мистецької освіти / уклад. В.М.Завісько. Київ, 2019. 36 с.
 4. Лемішко М. М. Гармонія. Частина 1. Діатоніка. Вінниця: Нова книга, 2007. 216 с.
 5. Пасічник В. Гармонія. Методичний посібник. Львів : Растр-7, 2015. 56 с.
 6. Пасічник В. П., Іваньо О. Т., Новак Б. В. Гармонія: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 140 с.; ноти.
 7. Практичні завдання з фортепіано у курсі гармонії з аудіоприкладами: посібник для фахової передвищої мистецької освіти (галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво») / уклад. О.В.Іванова. Київ, 2019. 21 с.
 8. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії : методичні рекомендації для вищ. навч. закладів культури і мистецтва / Вид 2-ге, перероб. та доповнене. Вінниця : Нова книга, 2012. 88 с.
 9. Скуратовський В. І. Задачі з гармонії: в 2-х ч.: навч. посіб. Ч. I. Дніпро: ЛІРА, 2017. 220 с.
- Допоміжна**
10. Мазур І. І. Септакорди від Баха до Бріттена. Одеса, 2001. 60 с.
 11. Павленко В. В. Словник іноземних музичних термінів та виразів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 384 с.
 12. Теплицький О. С. Творчі вправи в курсі гармонії. Київ: Музична Україна, 1984. 136 с.
 13. Юцевич Ю. Є. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.